

3. Закон України «Про Національну поліцію», опублікований 6 серпня 2015 р.
4. Національна поліція України / [Електронний ресурс] – Режим доступу <https://uk.wikipedia.org/wiki>
5. Від 6 тис. до 98 тис. Аваков озвучив зарплати співробітників Національної поліції / [Електронний ресурс] – /Режим доступу:<http://nv.ua/ukr/ukraine/events/vid-6-tis-do-98-tis-avakov-ozvuchiv-zarplati-spivrobitnikiv-natsionalnoji-politsiji-83973.html>.

Грішнова О.А., докт. екон. наук, професор
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Київ

ВОЛОНТЕРСТВО В УКРАЇНІ: СУЧАСНА РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО

Ми живемо в час дуже швидких і докорінних змін в економіці, політиці, в суспільстві загалом, а особливо – у соціально-трудовій сфері. Стрімкий розвиток інформаційних та інших новітніх технологій, кросс-функціональність, універсальність та мобільність працівників, мінімізація складу штатних працівників а також зменшення чисельності найманих працівників загалом стають потужними чинниками, ознаками і каталізаторами життя у ХХІ столітті.

На мою думку – основні принципові зміни відбуваються саме у способі життя і трудової реалізації громадян. Технологічна революція все більше звичної людської роботи передає машинам. І це стосується вже не лише фізичної, але і репродуктивної розумової роботи. Конкурентоспроможність на ринку праці майбутнього означатиме унікальність, необхідність працівника замовнику (роботодавцю).

Отож перспективи підвищення рівня та поліпшення якості життя усього населення за рахунок продуктивної зайнятості зовсім не однозначні, вони потребують вирішення архіскладних проблем: як забезпечити прожиткові потреби та чим зайняти дедалі зростаючу частину населення, яка не матиме постійної роботи. Вочевидь, що важливим завданням є пошук альтернативи зайнятості найманою працею – розширення горизонтів навчання, волонтерство, спорт і інша діяльність по зміцненню здоров'я тощо.

Зупинимося на значенні волонтерства у наш час в Україні.

Більшість українців зустрілись з цим явищем у 2014 році, коли внаслідок російської агресії і неготовності держави до ефективного захисту кордонів та утримання армії виник потужний рух добровільної народної підтримки воїнів АТО у всіх сферах їхньої героїчної місії.

Однак волонтерство – поняття і явище значно старше і ширше.

Ще у вересні 1990 року в Парижі Кофі Анан, 7-ий секретар ООН сказав, що в суті волонтерства зібрані ідеї служіння і солідарності, віри в те, що разом ми можемо зробити цей світ кращим. У цьому сенсі волонтерство – це кінцевий вираз головної мети існування ООН.

Поняття і значення волонтерства можна сформулювати так: це добровільний вибір, що визначається особистими поглядами та позицією; активна участь громадянина у житті суспільства; самореалізація в суспільній діяльності, як правило, в рамках різноманітних асоціацій, добродійних організацій та

громадських об'єднань; сприяння покращенню якості та рівня життя, особистісному розвитку та поглибленню почуття солідарності, крос-культурного розуміння; сприяння реалізації основних людських потреб заради справедливості та миру в суспільстві; сприяння більш збалансованому економічному та соціальному розвитку, створенню нових робочих місць та професій.

Організація об'єднаних націй характеризує волонтерство як добровільну діяльність, від здійснення якої волонтер не отримує ніякої особистої прямої вигоди, натомість діяльність здійснюється з власної волі і приносить користь іншій особі або особам [1]. Закон України про волонтерську діяльність визначає останню як добровільну, безкорисливу, соціально спрямовану, неприбуткову діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги [2].

Дослідження значення і розвитку волонтерства в Україні привело нас до таких висновків:

- Волонтерство відіграє величезну роль у підтримці армії, громадян на окупованих територіях і вимушених переселенців в ході військової агресії РФ проти України. Волонтерство розвивалося паралельно з піднесенням національного духу українців і ці процеси мали взаємопосилюючу дію. Якщо в 2011 році волонтерський досвід мали лише 3-4%, то за дослідженням GfK Ukraine, проведеними у 2014 році, такий досвід мали вже 23% українців. [3]

- Волонтерство (і не лише у підтримці АТО) стає нині одним із важливих напрямів активності і реалізації людей, особливо з огляду на дедалі складніший старт трудового життя для молоді. Волонтерський досвід істотно збільшує шанси на отримання стипендій на навчання за кордоном; робота волонтерів зараховується при визначенні їм трудового стажу так само, як і оплачувана праця, діяльність в громадській організації дає важливі трудові компетенції.

- Волонтерство суттєво посилює економіку країн. За даними [3] близько 100 мільйонів європейців бере участь у волонтерському русі, створюючи 5% ВВП ЄС. Високий рівень волонтерської активності спостерігається в Австрії, Швеції, Нідерландах та Великій Британії, де внесок волонтерів в національну економіку сягає 3-5% ВВП цих держав. В Південній Кореї вартість послуг волонтерства перевищує \$ 2 млрд на рік. А в США волонтерство приносить більш як \$ 5300 млрд.

- Волонтерство в Україні, попри перешкоди його розвитку, попри важку системну кризу, активно розвивається і сприяє як збереженню наявних людських ресурсів, так і формуванню та розвитку нового людського капіталу. Вирішення екологічних, соціальних, політичних проблем у суспільстві за рахунок громадянської активності з часом призведе і до економічного зростання. А позитивні зміни у всіх сферах суспільства взаємопов'язані з нормальними умовами життя населення.

Таким чином, виділяємо 2 важливих аспекти зростання значення волонтерства в Україні в наш час: це 1) можливості оперативно і ефективно вирішувати актуальні проблеми життя громад, які традиційними способами вирішуються довго і складно, і 2) можливість корисної, цікавої, благородної зайнятості, набуття трудового досвіду для людей, які ще чи вже не мають постійної роботи.

Однак, активна діяльність без розрахунку на матеріальну винагороду

потребує надійної соціальної захищеності людини, в т.ч. і забезпечення певного доходу. Наприклад, країни північної Європи вже зараз впритул підійшли до введення «безумовного доходу» для всіх у розмірі 550-900 євро на місяць як запоруки вільного розвитку громадян. Лише соціально захищений громадянин має політичну, економічну й інтелектуальну свободу, він має можливість сам обирати траєкторію свого життя, яке в майбутньому далеко не для всіх буде пов'язане з традиційною регламентованою зайнятістю і для якого широкі можливості надає волонтерство.

Література

1. ООН в Україні [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <http://www.un.org.ua/en/> - Назва з Екрана
2. Закон України «Про волонтерську діяльність» – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/3236-17>
3. Дементьев В. Волонтерство - рух, що змінює суспільство [Електронний ресурс] / В. Дементьев. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://poruch.ua/volonterstvo-ruh-shho-zminyuye-suspilstvo.html>
4. Брінцева О.Г. Вплив кризових явищ в соціально-трудовій сфері на процеси формування та використання людського капіталу / О.Г. Брінцева// Соціально-трудові відносини: теорія та практика. Збірник наукових праць. - № 1(7). - 2014. - С. 284-290.
5. Гришнова Е.А. Развитие человеческого капитала и трансформация форм занятости: взаимовлияние и взаимообусловленность / Е.А. Гришнова, Н.А. Азымук // Демографія та соціальна економіка. – №1(21). – 2014. – С. 85–96.

Комарова О. А., докт. екон. наук, професор
Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький

ОСВІТА ЯК ПРОДУКТИВНА ГАЛУЗЬ ЕКОНОМІКИ

В умовах становлення інформаційного суспільства, якісних перетворень в економіці освіта в єдності її форм і видів спричиняє безпосередній вплив на всі сфери життєдіяльності, визначає перспективи їх розвитку, що обумовлено зростанням продуктивної значущості освіти як галузі економіки. Важливість цієї проблеми полягає в тому, що прогресивність суспільного розвитку залежить від потенційних можливостей освітньої сфери відтворювати якісно нову робочу силу, здатну ефективно та творчо вирішувати задачі господарської діяльності. Проте в Україні, як і в інших пострадянських країнах, ще не подолали підхід до розуміння освіти лише як галузі соціально-культурної сфери, що задовольняє особисті освітні потреби населення. Внаслідок цього освіта так і не набула пріоритетного значення, що виявляється в наявності величезного розриву між теоретично визначеними та закріпленими у відповідних державних програмах напрямками реформування освіти та практикою (мається на увазі насамперед фінансове забезпечення) освітніх реформ.

В науковій літературі є поширеною думка, згідно якої освіта належить до галузей невиробничої сфери або сфери послуг. Обґрунтовуючи це положення дослідники невиробничої сфери підкреслюють, що в основі розмежування матеріального та нематеріального виробництва лежить відтворюваність